

הלכות ט"ו בשבט

- א. יום ט"ו בשבט הוא ראש השנה לאילנות (ש"ע סי' תקע"ג) ואין אומרים בו תחנון (ש"ע סי' קלא ס"ו) וכן במנחה ביום שלפניו [יד בשבט] אין אומרים.
- ב. אין לצום בט"ו בשבט אפילו צום "יארצייט" וכן חתן וכלה (ש"ת יח"ל ח"א סי' פג).
- ג. יש נוהגים לעשות לימוד בליל ט"ו בשבט, ולומדים בו משניות או זוהר העוסקים בענין הפירות, [הנדפס בספר "פרי עץ הדר"] בהבנה ככל האפשר ובפרט יש ללמוד את ההלכות השייכות לדיני ט"ו בשבט כגון: ענייני ערלה, תרומות ומעשרות (ס"ג).
- ד. נוהגים להרבות באכילת מיני פירות של אילנות בליל ט"ו בשבט, להראות בזה שהוא ראש השנה לאילנות, ולברך עליהם את הברכות הראויות להם, ומנהג יפה הוא זה (ילקו"י ח"ה עמ' רמח ס"ד). במיוחד מפירות שבעת המינים אשר נשתבחה בהם ארץ ישראל (שלי יער פ"ב ס"ג) שהם: חיטה, שעורה, זית, תמרים, ענבים, תאנים ורימונים.
- ה. סדר הקדימה בברכות הראוי: 1. "מזונות" 2. "הגפן" (יין), פרי העץ ופרי האדמה, יקדים איזה שירצה 3. "שהכל". ולגבי הסדר בפירות העץ עצמם: קודם פרי שצריך שהחיינו [אפילו שאינו משבעת המינים] אח"כ פרי משבעת המינים [וע"פ סדר קדימות: זית, תמר, ענבים, תאנה, רימון], ולבסוף שאר הפירות (חזו"ע טו כשכ"ט עמ' רע"ד-רע"ו, ילקו"י סי' ריא ס"ג).
- ו. כל דיני קדימה שכתבנו אינם אלא דווקא כששניהם לפניו ורוצה לאכול משניהם, אבל אם אין שניהם לפניו אין אומרים לו המתן עד שיביאו את החשוב קודם כדי שיברך עליו תחילה אלא מברך על מה שלפניו (שלי יער פ"ד ס"ד כ"ח מטות ס"ב).
- ז. מברך פעם אחת "העץ" ופותר את כל פירות העץ [שבבית]. ומברך פעם אחת "האדמה" ופותר את כל פירות האדמה [שבבית] וכי"ב לענין מזונות ומברך פעם אחת "שהכל" ופותר את כל המאכלים והמשקים שברכתם שהכל [שבבית] (ילקו"י ח"ה עמ' רנב-רנג, הליכות עולם ח"ב עמ' פו-פו). ומברך "שהחיינו" פעם אחת ופותר את כל המאכלים שחייבים שהחיינו שלפניו. [ואלו שאינם לפניו אינם נפטרים מברכת שהחיינו שברך ואם מביא אח"כ מינים אחרים שטעונים "שהחיינו", מברך שוב שהחיינו (ילקו"י סי' רכה ס"ג)] (הליכות עולם ח"ב עמ' כ-כב).
- * אם ברך "על הגפן" על היין פטר את כל המשקאות מברכת "שהכל" (ס).
- ח. אין לברך "שהחיינו" על ריבת האתרוג [או מרוקח בסוכר וכי"ב] הואיל ואינו ניכר בין חדש לישן ואפילו שיודע שהוא חדש [שהרי אין שינוי בטעם בין מרקחת חדשה לישנה (כ"ח פ. כ"ה ס"י קלות השולחן ס"ג/ב, ברכת ה' ח"ד פ"ב ס"מב, עיין אור שרה עמ' 92 פסקי תשובות רכה)].
- ט. אין מברכים "שהחיינו" על פירות שבקופסאות השימורים וכן לא על פירות מיובשים כיון שאין בהם היכר בין ישן לחדש (הברכה והלכותיה סי' ס' ס"ח-ט, פסקי תשובות ה"ל).
- י. המברך על פרי חדש ברכת "שהחיינו", לכתחילה נכון יותר להקדים לברך ברכת הפרי ואח"כ ברכת שהחיינו ואח"כ יטעם מהפרי (ילקו"י סי' רכה ס"ז). ואם הקדים ברכת "שהחיינו" לברכת הפרי יצא (חזו"ע עמ' חלט).
- יא. אם עושים סדר ט"ו בשבט באמצע הסעודה אזי:
- * המנהג שלא לברך על זית כבוש "בורא פרי העץ" בסעודה [שהרי הוא טפל ללחם] אלא יברך על פרי אחר ויפטרנו (ילקו"י ח"ה עמ' רנג ס"ז) [כגון: על התמר שהוא הבא בסדר].
- * לכתחילה אין ראוי לאכול עוגה בתוך הסעודה [שמה נפטר בברכת המוציא] ואם אוכל בכל זאת לא יברך עליה [מזונות], ואם היא יבשה ונכססת ועם מילוי כגון: ופלה, הרוצה לברך עליו מזונות יש לו על מה לסמוך (ילקו"י ח"ג סי' קע"ז ס"ה, ק. ילקו"י ס"ה) מה גם לענין חיטה יוצאים ב"המוציא" כשאוכלים לחם.
- * "על האדמה" – אפשר לברך רק על ירקות שאין דרך לאוכלם עם לחם [ירקות שאי אפשר לברך קישואים, עגבניה, מלפפון, ירק כבוש או מבושל, חמוצים] (ס).
- יב. הנוהגים לשתות בירה [שהרי היא משעורים] כדי לטעום מכל שבעת המינים, אין להקדימה לשאר המינים כיון שרובה מים וברכתה "שהכל" (ילקו"י סי' ריא ס"ג).
- יג. אם עושים את הסדר אחר הסעודה (ואחר ברכת המזון) הרי:
- * האוכל דבר שיש עליו רטיבות מים [שלא בתוך הסעודה] ולא ניגב ויש רטיבות שהוא טופח על מנת להטפוח (כפי שמצוי בפירות ט"ו בשבט ששוטפים אותם ומביאים אותם רטובים

לשולחן) צריך ליטול ידיו בלי ברכה לפני אכילתם (פ"ע סי' קנח ס"ד).
 יד. פירות שמצויים בהם תולעים צריך שיפתחם ויבדקם לפני שמברך עליהם ברכת הנהנין
 ובפרט בפירות המיובשים, שהאוכל תולעת חייב בחמישה לאוין והרי הוא משקץ נפשו
 ומטמא ליבו מעבודת השי"ת (ילקו"י עמ' כג-כד).
 טו. יש קבלה בידינו לבקש ולהתפלל ב-ט"ו בשבט שהשי"ת יזמין לו בסוכות הבא אתרוג
 נאה ומהודר לפי שביום זה נידונים פירות האילן (קדי יער פ"ג ס"ג).
 טז. אין נותנים מים ומזונות לפני היונים בשבת (פ"ע סי' שכל ס"א). מ"מ הנוהגים ליתן חיטים
 וכדו' לפני היונים והעופות "בשבת שירה" יש להם על מה לסמוך (ילקו"י ח"ד/ד סי' שכל ס"ח).
 ועל הצד היותר טוב: להניח לפני שבת פירות בצלחת ויכסוה על אדן החלון או המרפסת
 הפתוחה, וביום השבת יוציא את כיסוי הצלחת או שינערו את המפה שאכלו עליה במרפסת
 או בחצר הבית בשבת [במקום שיש עירוב] (ילקו"י ס"ה) ואח"כ יבואו הצפורים ויאכלו.

הלכות תרומות ומעשרות בקצרה

- א. כל גידולי הקרקע [פירות וירקות, תבואה או קטניות] שגדלו בארץ ישראל והם מאכל אדם
 חייבים בתרומות ומעשרות (פ"ע י"ד סי' שלא ס"א) וכל עוד שלא הפרישו מהם הם נקראים
 "טבל" ואסורים באכילה ושימוש (פ"ע ס"פג, הרמב"ם).
 ב. פירות וירקות [וכל גידולי קרקע הנ"ל] המצויים בחנויות ובשווקים, אם לא ידוע שהופרשו
 מהם תרומות ומעשרות הרי הם "ספק טבל" ואין לאכול או להשתמש בהם עד שיפרישו
 מהם ת"מ (קל"ח ה"ק פ"טו ס"טז) אלא אם כן קונים מחנות עם השגחה.
 ג. ההפרשה כיום הלכה למעשה לגבי ספק טבל:
 * מפרישים אחוז ומשהו [=תרומה גדולה מתרומת מעשר] מכל מין של הפירות או הירקות
 [כגון: מהתפוחים בנפרד ומהתפוזים בנפרד] ועוטפים היטב ומניחים בסמוך לפירות או לירקות
 ואומרים את הנוסח [ואחרי אמירת הנוסח משליכים אותו לפח].
 * אם זו שנת מעשר שני [כגון: השנה תשע"ד] פודים קדושה של 10% של כל הפירות או
 הירקות על פרוטה ואם זו שנת מעשר עני לא צריך. כשמסופקים אם צריך מעשר עני או
 שני אומרים בנוסח את שניהם (ועושים תהליך של מעשר שני).
 * בפירות בלבד – מאחר ומסופק אם זו שנה רביעית וחייב בנטע רבעי אעפ"כ פודים את
 הקדושה של הפירות על פרוטה (שווי פרוטה 14 אגורות).
 ד. אם קנה אותו מין פרי בשתי חנויות או אפילו באותה חנות בזמנים שונים לא יפריש
 מאחד על כולם אלא על כל שקית בנפרד (קל"ח ה"ק פ"ט ס"ז, עיין פ"ע י"ד סי' שלו ס"ג-ס).
 דוגמא: אם קנה שקית גזר בחנות א' ושקית גזר מחנות ב' יפריש מכל שקית בנפרד.
 ה. פירות הנמצאים בשווקים שבחשש ערלה ואינם רובם ערלה [פחות מ-50% מותר מין הדין
 לקנות מהשווקים והמחמיר לקנות רק בחנויות שיש בהם השגחה לענין ערלה תבוא עליו
 ברכה (חזו"ע ברכות עמ' כו ס"ו). * מידע על קרנות המנהלות מטבעות למעשרות 08-8644452.

תפילה על אתרוג נאה (ועל שאר אילנות) לאומרה בט"ו בשבט [הבן איש חי]

"יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שתברך כל אילני האתרוג להוציא פירותיהם בעיתם ויוציאו אתרוגים טובים,
 יפים ומהודרים ונקיים מכל מום. ולא יעלה בהם חזזית, ויהיו שלמים, ולא יהיה בהם שום חסרון, ואפילו עקיצת הקוץ, ויהיו
 מצויים לנו ולכל ישראל אחינו בכל מקום שהם, לקיים בה מצות נטילה עם הלולב בחג הסוכות, שיבוא עלינו לחיים טובים
 ולשלום, כאשר צויתנו בתורתך ע"י משה עבדך, "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות".
 ויהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שתעזרנו ותסייענו לקיים מצוה זו של נטילת לולב והדס וערבה ואתרוג כתיקנה
 בזמנה בחג הסוכות שיבוא עלינו לימים טובים ולשלום, בשמחה ובטוב לב, ותזמין לנו אתרוג יפה ומהודר ושלם וכשר כהלכתו.
 יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי. ויהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שתברך כל מיני האילנות, ויוציאו
 פירותיהם בריבוי שמנים וטובים ותברך את הגפנים שיוציאו ענבים הרבה, שמנים וטובים, כדי שיהיה היין היוצא מהם מצוי לרוב
 לכל עמך ישראל, לקיים בו מצות קידוש ומצות הבלה בשבתות וימים טובים, ויתקיים בנו ובכל ישראל אחינו מקרא שכתוב, לך
 אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלוקים את מעשיך."

תפילת מנחה באשדוד בימים א-ו ב-12:30 בב"כ יצחק ירנן רח' דוד ילין אזור ב

דרוש מפיץ בהתנדבות לחלוקת העלונים מידי שבוע לבתי הכנסת באשקלון טל: 08-8644452

משרדי "האיחוד" טל: 08-8644452 * לא לעיין בתפילה דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com